Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы

Сосна төп гомуми белем бирү мәктәбе

"Каралды" Методик берләшмә житәкчесе: ______ Шәйхетдинова З.Р. Беркетмә №1, "24" август, 2022 нче ел.	"Килешенде" Уку-укыту эшләре буенча директор урынбасары: ______ Вәлиева Г.Ф. "25" август, 2022 нче ел.	"Расланды" Мәктәп директоры: ______ Хәйруллин Р.Г. 89 нчы номерлы боерык, «29» август, 2022 нче ел.

Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы
муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесе
"Сосна төп гомуми белем мәктәбе"нең
югары квалификацион категорияле татар теле һәм әдәбияты укытучысы
Вәлиева Гүзәлия Фатыйх кызының 6 нчы сыйныф өчен туган телдән

ЭШ ПРОГРАММАСЫ

2022 нче елның 25 нче августында
үткәрелгән педагогик советта
кабул ителде (беркетмә № 2)

2022 – 2023 нче уку елы

Укыту фәненең планлаштырылган нәтиҗәләре.

1) **Шәхескә кагылышлы нәтиҗә:**

- Татар халкының милли-мәдәни кыйммәтләренең берсе буларак татар телен аңлау; шәхеснең интеллектуаль, иҗади сәләтләрен һәм әхлак сыйфатларын үстерүдә туган телнең мөһим ролен, мәктәптә белем алу процессында ана теленең әһәмиятен аңлау.
- Татар теленең эстетик кыйммәтен аңлау; туган телгә карата хөрмәт, аның белән горурлану; милли мәдәният күренеше буларак татар теленең чисталыгын саклау ихтыяҗы; сөйләм культурасында үзүсешкә омтылу;
- Сөйләшү процессында фикер һәм хисләрне иркен белдерү өчен сүзлек запасының һәм үзләштерелгән грамматик чараларның җитәрлек күләмдә булуы

2) **Метапредмет нәтиҗәләр:**

- сөйләмнең барлык төрләренә ия булу:
- телдән сөйләшүне һәм язма хәбәрләрне тиешенчә аңлау;
- укуның барлык төрләренә ия булу;
- төрле стиль һәм жанрдагы текстларны тыңлап тиешенчә кабул итү;
- мәгълүматны төрле чыганаклардан, шул исәптән массакүләм мәгълүмат чараларыннан, уку-укыту процессы өчен дип әзерләнгән компакт-дисклардан, Интернет ресурсларыннан таба алу, төрле сүзлекләрдән, әдәбияттан файдалана белү.
- мәгълүматны сайлап алу һәм билгеле бер темаларга аеру, системалаштыру алымнарына ия булу;
- сөйләм текстларын эчтәлек, стилистик үзенчәлекләр һәм кулланылган тел берәмлекләре буенча чагыштыра һәм тәнкыйтьләштерә белү;
- алда торган шәхси һәм коллектив уку эшчәнлегенең максатларын, эш-гамәлләр эзлеклелеген, шулай ук ирешелгән нәтиҗәләрне билгели белү һәм аларны телдән, язма формада тиешенчә тәгъбир итү;
- төрле катлаулылыктагы сөйләмә һәм язма текстларны сөйләп бирә белү;
- төп фикер, адресат һәм аралашу ситуациясен исәпкә алып, төрле типтагы, төрле стильдәге һәм жанрдагы сөйләмә һәм язма текстлар төзү;
- үз фикереңне телдән һәм язма формада иркен һәм дөрес итеп тәкъдим итү;
- монолог һәм диалогның бөтен төрләрен дә үзләштерү;
- сөйләм практикасында хәзерге әдәби татар теленең төп орфоэпик, лексик, грамматик, стилистик нормаларын саклау; язма формада аралашу вакытында төп орфографик кагыйдәләрне һәм пунктуация таләпләрен үтәү;
- сөйләм этикетын саклап, телдән аралашуда катнаша алу сәләте;
- үз сөйләмеңне эчтәлек һәм тел бизәкләре ягыннан бәяләү; грамматик һәм сөйләм хаталарын, төгәлсезлекләр табу һәм аларны төзәтү; үзең төзегән текстларны төзәтә һәм камилләштерә белү;
- яшьтәшләрең каршында зур булмаган хәбәр һәм докладлар белән чыгыш ясый алу;
- алган белем-күнекмәләрне көндәлек тормышта кулана һәм башка фәннәрдән белем алганда туган телдән файдалана белү, алган белемнәрне фәнара дәрәҗәдә файдалану (чит тел, әдәбият дәресләре h.б.);
- Сөйләшү, нинди дә булса биремне бергәләшеп үтәү, бәхәс һәм тикшерүләрдә катнашу вакытында әйләнә-тирәдәгеләр белән максатчан рәвештә коммуникатив бәйләнешкә керү; формаль һәм формаль булмаган шәхесара һәм мәдәниятара аралашуның милли-мәдәни нормаларын үзләштерү.

3) **Предмет нәтиҗәләре:**

- телнең төп функцияләре турында, Татарстан Республикасының дәүләт теле һәм татар халкының милли теле буларак татар теленең әһәмияте турында, тел һәм мәдәният арасындагы бәйләнеш, кеше һәм җәмгыять тормышында туган телнең әһәмияте турында күзаллау;
- туган телнең гуманитар фәннәр системасындагы урынын һәм гомумән белем бирү өлкәсендәге әһәмиятен аңлау;

- туган тел турындагы фәнни белемнәрнең нигезен үзләштерү; аның баскычлары һәм берәмлекләре арасындагы бәйләнешне аңлау;
- лингвистиканың төп төшенчәләрен үзләштерү: лингвистика һәм аның төп бүлекләре; тел һәм сөйләм, аралашу, телдән һәм язмача аралашу; монолог, диалог һәм аларның төрләре; телдән аралашу ситуациясе; сөйләм теле, фәнни, публицистик, рәсми стильләр, әдәби тел; фәнни, публицистик һәм рәсми эшкәгазьләре жанрлары;
- сөйләмнең функциональ-мәгънәви төрләре (хикәяләү, сурәтләү, фикерләү); текст, текст төрләре; телнең төп берәмлекләре, аларның билгеләре һәм сөйләмдә куллану үзенчәлекләре;
- татар теле лексикасы һәм фразеологиясенең төп стилистик чыганакларын, әдәби татар теленең төп нормаларын (орфоэпик, орфографик, пунктуацион), сөйләм этикасы нормаларын үзләштерү; аларны язма һәм телдән сөйләм вакытында куллану;
- телнең төп берәмлекләрен, грамматик категорияләрен тану һәм анализлау, сөйләм ситуацияләре вакытында тел берәмлекләрен урынлы куллану;
- сүзгә төрле төрдәге анализлар ясау (фонетик, морфемик, сүзьясалыш, лексик, морфологик), сүзтезмә һәм җөмләгә синтаксик анализ; аңа төп билгеләре һәм структурасы, телнең билгеле бер функциональ төрләргә каравы, тел бизәкләрен куллануы, телнең тәэсирлелек чараларыннан файдалануы ягыннан күп аспектлы анализ;
- лексик һәм грамматик синонимиянең коммуникатив-эстетик мөмкинлекләрен аңлау һәм аларны үзеңнең сөйләмеңдә файдалану;
- Татар теленең эстетик функциясен аңлау, әдәби әсәр текстларын анализлау вакытында сөйләмнең эстетик якларын бәяләү сәләте.

Танып-белү гамәлләре:

- танып-белү юнәлешендәге максатларны билгеләү;
- укучының үз эшнәнлеген мөстәкыйль рәвештә оештыра
- белүе, бәяләве, үзенең кьвыксынучанлык өлкәсен билгеләве;
- мөстәкыйль рәвештә теманы, куелган проблеманы ача белү, фикер йөртү;
- уку мәсьәләсе тирәсендә логик фикерләү;
- фикерләүдә логик чылбыр төзү;
- тема тирәсендәге төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру;
- төрле мәгълүмат чаралары белән эшли, кирәкле мәгълүматны таба, анализлый һәм үз эшнәнлегендә куллана белү;

Коммуникатив УУГ

- тыңлый белү;
- диалог төзүдә һәм коллектив фикер алышуда катнашу;
- сыйныфташлары һәм укытучы белән уку эшнәнлеген оештыруда хезмәттәшлек итү;
- төрле фикерләрне исәпкә алып эш итү;
- үз фикерен дәлилле белү, тормыштан мисаллар китерү;
- төрле җавапларны тыңлау, чагыштыру, нәтиҗә ясау;
- үз фикерен тулы һәм төгәл итеп әйтә белү;
- күмәк эш вакытында уртак фикергә килү;
- мәгълүмат туплауда үзара хезмәттәшлек итүдә инициативасы күрсәтү;
- укылган текстлар буенча сораулар бирә алу;
- бирелгән текстларның дәвамын үзлектән сөйләп карау, фикер әйтү автор фикере белән чагыштыру;
- үз эшен контрольдә тоту, сыйныфташларына ярдәм итү;
- коммуникатив күнекмәләрнең кеше тормышындагы ролен билгеләү;
- үз фикерләрен телдән һәм язмача җиткерә белү;
- башкаларны тыңлый, киңәш бирә белү;
- сыйныфташлары каршында төрле темаларга, башкарылган проектлар буенча чыгыш ясау;
- иптәшеңнең гамәлләрен бәяләү, күршең белән хезмәттәшлек итү.

Регулятив УУГ:

- дәреснең проблемасын (тема) һәм максатларын мөстәкыйль формалаштыру;

- проблеманы аңлап гипотеза чыгару, үз фикереңне дәлилләр китереп раслый белү, телдән (диалогик, монологик) һәм язма сөйләмдә сәбәп-нәтиҗә бәйләнешен аерып алу, нәтиҗәләрне формалаштыру;

- максатка ирешү юлларын билгеләү;

- үз эшчәнлегеңнең нәтиҗәле булуына ирешү, үз эшчәнлегеңне контрольгә алу;

- укытучы белән бергәләп, үз эшең, иптәшләреңнең җавапларын бәяләү;

- кагыйдә, күрсәтмәләрне истә тоту һәм аларга ияреп гамәлләр кылу;

- эшләнгән эшкә бәя бирү, сыйфатын һәм дәрәҗәсен билгеләү.

Укучы өйрәнә:

- Исем, фигыль, зат алмашлыкларын табу, аларның морфологик үзенчәлекләрен билгели белергә.

Морфология буенча белемнәрне гомумиләштерергә.

- Сүзтезмәләрне, аларның төрләрен аера белергә.
- Морфологик анализ ясарга.
- Синтаксик анализ ясарга
- Фонетик, сүз ясалышы һәм лексик закончалыкларны күрә белергә.
- Сүзне катлаулы тел берәмлеге буларак бәяләргә.
- Төрле тип сүзлекләрнең төзелү принципларын.
- Укылган текстның эчтәлеген аңлау, үз мөнәсәбәтеңне белдерергә.
- Укылган текстка бәйле рәвештә телдән һәм язмача фикер белдерергә.
- Сыйныфташлары һәм укытучы белән фикер алышу, үз фикерен дәлилли белергә.
- Тәкъдим ителгән темага телдән һәм язмача бәйләнешле текст төзергә.
- Телдән һәм язма сөйләм үзенчәлекләрен аера белергә һәм урынлы кулланырга.
- эшкәгазьләре төрләреннән хат, мәкалә, белешмә яза белергә.

Укучы өйрәнергә мөмкинлек ала:

- Укытучы биреме аша мәгълүматны өстәмә чыганаклардан табарга
- Татар теленнән алган белемне башка фәннәрне үзләштерүдә файдалана белергә.

Планируемые результаты изучения учебного предмета. Личностные, метапредметные, предметные результаты:

1) Личностные результаты

- понимание татарского языка как одной из основных национально-культурных ценностей татарского народа, определяющей роли родного языка в развитии интеллектуальных, творческих способностей и моральных качеств личности; его значения в процессе получения школьного образования;
- осознание эстетической ценности татарского языка; уважительное отношение к родному языку, гордость за него; потребность сохранить чистоту татарского языка как явления национальной культуры; стремление к речевому самосовершенствованию;
- достаточный объем словарного запаса и усвоенных грамматических средств для свободного выражения мыслей и чувств в процессе речевого общения; способность к самооценке на основе наблюдения за собственной речью

2) Метапредметные результаты

- владение всеми видами речевой деятельности:
- адекватное понимание информации устного и письменного сообщения;
- владение разными видами чтения;
- адекватное восприятие на слух текстов разных стилей и жанров;

- способность извлекать информацию из разных источников, включая средства массовой информации, компакт-диски учебного назначения, ресурсы Интернета; умение свободно пользоваться словарями различных типов, справочной литературой;
- овладение приемами отбора и систематизации материала на определенную тему; умение вести самостоятельный поиск информации, ее анализ и отбор;
- умение сопоставлять и сравнивать речевые высказывания с точки зрения их содержания, стилистических особенностей и использованных языковых средств;
- способность определять цели предстоящей учебной деятельности (индивидуальной и коллективной), последовательность действий, а также оценивать достигнутые результаты и адекватно формулировать их в устной и письменной форме;
- умение воспроизводить прослушанный или прочитанный текст с разной степенью свернутости;
- умение создавать устные и письменные тексты разных типов, стилей речи и жанров с учетом замысла, адресата и ситуации общения;
- способность свободно, правильно излагать свои мысли в устной и письменной форме;
- владение разными видами монолога и диалога;
- соблюдение в практике речевого общения основных орфоэпических, лексических, грамматических, стилистических норм современного татарского литературного языка; соблюдение основных правил орфографии и пунктуации в процессе письменного общения;
- способность участвовать в речевом общении, соблюдая нормы речевого этикета;
- способность оценивать свою речь с точки зрения ее содержания, языкового оформления; умение находить грамматические и речевые ошибки, недочеты, исправлять их; совершенствовать и редактировать собственные тексты;
- умение выступать перед аудиторией сверстников с небольшими сообщениями, докладами;
- применение приобретенных знаний, умений и навыков в повседневной жизни; способность использовать родной язык как средство получения знаний по другим учебным предметам, применять полученные знания, умения и навыки анализа языковых явлений на межпредметном уровне (на уроках иностранного языка, литературы и др.);
- коммуникативно-целесообразное взаимодействие с окружающими людьми в процессе речевого общения, совместного выполнения какой-либо задачи, участия в спорах, обсуждениях; овладение национально-культурными нормами речевого поведения в различных ситуациях формального и неформального межличностного и межкультурного общения.

3) Предметные результаты

- представление об основных функциях языка, о роли татарского языка как национального языка татарского народа, как государственного языка Республики Татарстан, о связи языка и культуры народа, о роли родного языка в жизни человека и общества;
- понимание места родного языка в системе гуманитарных наук и его роли в образовании в целом;
- усвоение основ научных знаний о родном языке; понимание взаимосвязи его уровней и единиц;
- освоение базовых понятий лингвистики: лингвистика и ее основные разделы; язык и речь, речевое общение, речь устная и письменная; монолог, диалог и их виды; ситуация речевого общения; разговорная речь, научный, публицистический, официально-деловой стили, язык художественной литературы; жанры научного, публицистического, официально-делового;
- стилей и разговорной речи; функционально-смысловые типы речи (повествование, описание, рассуждение); текст, типы текста; основные единицы языка, их признаки и особенности употребления в речи;
- овладение основными стилистическими ресурсами лексики и фразеологии татарского языка, основными нормами татарского литературного языка (орфоэпическими, лексическими, грамматическими, орфографическими, пунктуационными), нормами речевого этикета; использование их в своей речевой практике при создании устных и письменных высказываний;

- опознавание и анализ основных единиц языка, грамматических категорий языка, уместное употребление языковых единиц адекватно ситуации речевого общения;
- проведение различных видов анализа слова (фонетического, морфемного, словообразовательного, лексического, морфологического), синтаксического анализа словосочетания и предложения, многоаспектного анализа с точки зрения его основных признаков и структуры, принадлежности к определенным функциональным разновидностям языка, особенностей языкового оформления, использования выразительных средств языка;
- понимание коммуникативно-эстетических возможностей лексической и грамматической синонимии и использование их в собственной речевой практике;
- осознание эстетической функции татарского языка, способность оценивать эстетическую сторону речевого высказывания при анализе текстов художественной литературы

Укыгу курсының төп эчтәлеге.

1. КОММУНИКАТИВ КОМПЕТЕНЦИЯ БУЛДЫРУНЫ ТӘЭМИН ИТӘ ТОРГАН ЭЧТӘЛЕК

Сөйләм һәм аралашу. Аралашу шартлары. Монолог төрләре: хикәяләү, сурәтләү, фикерләү.

Сорашгыру диалогы, диалог – эшхәрәкәткә чакыру, этәргеч. Төрле төр диалоглар тиңдәшлеге.

Сөйләм эшчәнлеге. Сөйләм эшчәнлеге төрләре буларак тыңлап аңлау, уку, язуның төп үзенчәлекләре. Сайлап алу, танышу, детальле тыңлап аңлау. Телдән сөйләнә торган монологны аңлау эффиктивлыгын арттыра торган ысуллар. Уку культурасы. Телдән сөйләүнең төп үзенчәлекләре. Күргән, ишеткән мәгълүматны аралашу шартлары буенча кыскартып, сайлап алып, җентекләп сөйләү. Язма сөйләмнең төп үзенчәлекләре. Укылган, тыңланылган текстны тулы, кыскача, сайлап алып язу.

Текст. Текстның төп үзлекләре. Текст структурасы. Текстның мәгънәви, композицион бөтенлеге һәм төзеклеге. Тема, тексттагы төп фикер. Текстның микротемасы. Текст өлешләрен һәм җөмләләрне үзара бәйли торган лексик, грамматик һәм мәгънәви чаралар. Тексттагы төп һәм өстәмә мәгълүмат. План (катлаулы), аннотация. Сөйләмнең функциональ-мәгънәви тибы буларак сурәтләү, аның үзенчәлекләре (предмет, халәт, процесны сурәтләү); сөйләмнең башка функциональ-мәгънәви кисәкләре белән тиңдәшлеге.

Телнең функциональ төрлелеге. Телнең функциональ төрлелеге: гади сөйләм, рәсми стиль, фәнни стиль, публицистик стиль.

Гади сөйләмгә хас булган тел-сурәтләү чаралары, сөйләм максаты, типик сөйләм ситуацияләре, кулланылу даирәсе.

Гади сөйләмнең төп жанрлары хикәя, әңгәмә.

Рәсми стильгә хас булган тел-сурәтләү чаралары, сөйләм максаты, типик сөйләм ситуацияләре, кулланылу даирәсе. Рәсми стильнең төп жанрлары гариза, аның үзенчәлекләре.

Фәнни стильнең төп жанрлары аннотация, аның үзенчәлекләре.

Публицистик стильнең төп жанрлары чыгыш, аның үзенчәлекләре.

2. ТЕЛ ҺӘМ ЛИНГВИСТИК КОМПЕТЕНЦИЯ БУЛДЫРУНЫ ТӘЭМИН ИТӘ ТОРГАН ЭЧТӘЛЕК

Тел турында гомуми мәгълүмат. Хәзерге татар теленең кулланылыш формалары әдәби тел, территориаль диалектлар, шәһәр гади сөйләме, билгеле бер һөнәр ияләренә хас булган сөйләм, жаргон

Фонетика һәм графика. Сөйләмдә авазлар үзгәреше. Аваз һәм фонема. Татар теленең сузыклар системасы, аларның күләме. Сузык авазлар классификациясе. Татар теленең тартыклар системасындагы үзгәрешләр. Тартыклар ассимиляциясе, ассимиляция төрләре. Татар һәм рус телләрендә сузык һәм тартык авазлар.

Татар телендә басым. Татар теленең үз сүзләрендә һәм алынмаларда басым сакланмый торган очраклар.

Интонация төшенчәсе.

Фонетик анализ.

Орфоэпия һәм орфография. Орфоэпия нормалары турында төшенчә.

Орфоэпик сүзлек.

Графика һәм орфографика турында төшенчә. Телнең орфографик нормалары

Баш һәм юл хәрефләрне куллану. Сүзне юлдан-юлга күчерү кагыйдәләре.

Сузыкларның дөрес язылышы

Тартыкларның дөрес язылышы

Сүзләрнең бергә, аерым һәм сызыкча аша язылу очракларына бәйле орфографик кагыйдәләр.

Орфографик сүзлек.

Лексикология һәм фразеология. Лексикология. Тел берәмлеге буларак сүз. Сүзнең башка тел берәмлекләреннән аермасы Татар теленең сүзлек составы искергән сүзләр, тарихи сүзләр, неологизмнар һәм аларның төрләре.

Диалекталь сүзләр. Терминнар һәм һөнәрчелек сүзләре. Жаргон лексикасы һәм аларның кулланылыш үзенчәлекләре. Сүзнең стилистик бизәлеше.

Фразеологик әйтелмәләр, аларның мәгънәләре. Сөйләмдә фразеологик әйтелмәләрне куллану үзенчәлекләре.

Төрле сүзлекләр, аларны төрле эшчәнлектә файдалану.

Сүзгә лексик анализ ясау.

Морфемика һәм сүз ясалышы Сүз ясалышы һәм сүз формасы үзгәрү, сүз ясагыч, форма ясагыч һәм бәйләгеч аффикслар.

Сүз ясалыш пары, сүз ясалыш чылбыры Сүз ясалыш оясы

Сүз ясалышының төп ысуллары

Аффикслар ярдәмендә сүз ясалышы

Сүзьясалыш ысулы буларак, сүзләрне кушу. Кушма сүзләр. Сүзләргә морфемик һәм сүз ясагыч анализ ясау.

Морфология. Грамматиканың бер бүлеге буларак морфология.

Сүз төркемнәре классификациясе. Мөстәкыйль, хәбәрлек һәм модаль мәгънәле сүз төркемнәре.

Мөстәкыйль сүз төркемнәре: исем, сыйфат, рәвеш, сан, алмашлык, фигыль, аваз ияртемнәре.

Сүз төркеме буларак исем (кабатлау). Сан, килеш һәм тартым категорияләре.

Сүз төркеме буларак, сыйфат (кабатлау). Асыл һәм нисби сыйфатлар. Сыйфат дәрәҗәләре.

Сүз төркеме буларак сан, аның гомумкатегория мәгънәсе, морфологик үзлекләре, синтаксик функцияләре. Саннарның мәгънә ясалыш ягыннан сан төркемчәләре.

Микъдар һәм тәртип саннарының грамматик үзлекләре.

Сүз төркеме буларак алмашлыклар, аларның гомумкатегория мәгънәләре, морфологик үзлекләре, синтаксик функцияләре. Мәгънә һәм грамматик билгеләр буенча алмашлык төркемнәре. Алмашлыкларның төрләнеше.

Сүз төркеме буларак фигыль, аның гомумкатегория мәгънәсе, морфологик үзлекләре, синтаксик функцияләре. Фигыльләрнең төрләнеше. Затланышлы фигыль формалары хикәя фигыль, боерык фигыль, теләк фигыль, шарт фигыль.

Сүз төркемнәренә морфологик анализ ясау.

Синтаксис һәм пунктуация. Грамматиканың бер өлеше буларак синтаксис.

Сөйләмнең иң кечкенә берәмлеге буларак җөмлә. Эмоциональ бизәлеш ягыннан җөмлә төрләре: тойгысыз һәм тойгылы җөмлә. Аларның интонацион һәм мәгънәви үзенчәлекләре. Җөмләнең грамматик нигезе. Гади һәм кушма җөмләләр.

Җөмләнең иярчен кисәкләре: аергыч, тәмамлык, хәл.

Җенке һәм җыйнак җөмләләр.

Тиңдәш кисәкле җөмләләр.

Тиңдәш кисәкле җөмләләрдә бәйләүче чаралар.

Эндәш сүз, аның функцияләре.

Эндәш сүзле җөмләдә басым

Татар телендә тыныш билгеләре.

Сөйләмдә синоним, антонимнарны урынлы куллану.

Сөйләм культурасын үстерүдә һәм стильләрне камилләштерүдә синтаксик синонимнарның роле.

Сөйләмдә төрле лексик чараларны (синоним, антоним, калька, фразеологик әйтелмә, мәкаль, әйтем) куллану мөмкинлеге.

Төрле жанр һәм стильдәге текстлар белән эшләү. Текстларны татар теленнән рус теленә тәрҗемә итү.

3. ЭТНОМӘДӘНИ КОМПЕТЕНЦИЯ ЯСАЛЫШЫН ТӘЭМИНИТӘ ТОРГАН ЭЧТӘЛЕК

Сөйләм культурасы Лингвистиканың бер өлеше буларак сөйләм культурасы

Телдән аралашу этикасы, эффективлыгы, нормативлыгына ирешүнең мәҗбүри шарты буларак, аралашу шарты һәм даирәсе нигезендә тел-сурәтләү чараларын сайлау.

Алмашлык, сан, фигыльләрне куллануның орфоэпик, лексик, грамматик, стилистик кагыйдәләре һәм язылыш нормалары Кагыйдә вариантлары

Хәзерге татар теленең норматив сүзлекләре (орфоэпик сүзлек, аңлатмалы сүзлек, орфографик сүзлек), аларның хәзерге татар әдәби телен үзләштерүдәге роле.

Тел һәм мәдәният. Тел һәм мәдәниятнең үзара бәйләнеше.

Основное содержание курса.

6 класс.

1. СОДЕРЖАНИЕ, ОБЕСПЕЧИВАЮЩЕЕ ФОРМИРОВАНИЕ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ

Речь и речевое общение. Условия речевого общения. Виды монолога: повествование, описание, рассуждение.

Диалог-расспрос, диалог —побуждение к действию Сочетание разных видов диалога.

Речевая деятельность. Основные особенности аудирования, говорения, чтения, письма как видов речевой деятельности. Выборочное, ознакомительное, детальное аудирование. Приёмы, повышающие эффективность слушания устной монологической речи. Культура чтения. Основные особенности устного высказывания. Сжатый, выборочный, развёрнутый пересказ прочитанного, прослушанного, увиденного в соответствии с условиями общения. Основные особенности письменного высказывания. Подробное, сжатое, выборочное изложение прочитанного или прослушанного текста.

Текст. Основные признаки текста. Структура текста. Смысловая и композиционная цельность, связность текста. Тема, основная мысль текста. Микротема текста. Лексические, грамматические, смысловые средства связи предложений и частей текста. Основная и дополнительная информация текстов. План (сложный), аннотация.

Описание как функционально-смысловой тип речи, его особенности (описания предмета, состояния, процесса); сочетание с другими функционально-смысловыми типами речи.

Функциональные разновидности языка. Функциональные разновидности языка: разговорный стиль, официально-деловой стиль, научный стиль, публицистический стиль.

Сфера употребления, типичные ситуации речевого общения, задачи речи, языковые средства, характерные для разговорного языка. Основные жанры разговорной речи: рассказ, беседа.

Сфера употребления, типичные ситуации речевого общения, задачи речи, языковые средства, характерные для официально-делового стиля. Основные жанры официально-делового стиля: заявление, его особенности.

Основные жанры научного стиля: аннотация, её особенности. Основные жанры публицистического стиля: выступление, его особенности.

2. СОДЕРЖАНИЕ, ОБЕСПЕЧИВАЮЩЕЕ ФОРМИРОВАНИЕ ЯЗЫКОВОЙ И ЛИНГВИСТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ

Общие сведения о языке. Формы функционирования современного татарского языка: литературный язык, территориальные диалекты, городское просторечие, профессиональные разновидности, жаргон.

Фонетика и графика. Изменение звуков в речевом потоке. Звук и фонема. Система гласных звуков татарского языка, их количество. Классификация гласных звуков. Изменения в системе согласных звуков татарского языка. Ассимиляция согласных, виды ассимиляции. Гласные и согласные звуки в татарском и русском языках. Ударение в татарском языке. Случаи, когда ударение не сохраняется в собственных и заимствованных словах татарского языка. Понятие об интонации.

Фонетический анализ.

Орфоэпия и орфография. Понятие о нормах орфоэпии. Орфоэпический словарь.

Общие сведения о графике и орфографии. Орфографические нормы языка. Употребление строчной и прописной букв. Правила переноса.

Правописание гласных. Правописание согласных. Орфографические правила, связанные со слитным, дефисным и раздельным написанием слов.

Орфографический словарь.

Лексикология и фразеология. Лексикология. Слово как единица языка. Отличие слова от других языковых единиц. Словарный состав татарского языка: архаизмы, историзмы, неологизмы и их виды. Диалектные слова. Термины и профессионализмы. Жаргонная лексика и особенности их употребления. Стилистическая окраска слова.

Фразеологизмы, их значения. Особенности употребления фразеологизмов в речи.

Словари различных типов, их использование в различных видах деятельности. Лексический анализ слова.

Морфемика и словообразование. Словообразование и изменение форм слов, словообразующие, формообразующие и словоизменяющие аффиксы. Словообразовательная пара, словообразовательная цепочка. Словообразовательное гнездо. Основные способы образования слов. Образование слов с помощью аффиксов. Сложение как способ словообразования. Сложные слова. Морфемный и словообразовательный анализ слов.

Морфология. Морфология как раздел грамматики. Классификация частей речи. Части речи самостоятельные, служебные, модальные.

Самостоятельные части речи: имя существительное, имя прилагательное, наречие, имя числительное, местоимение, глагол, звукоподражательные слова.

Имя существительное как часть речи (повторение). Число, падеж и категория принадлежности имени существительного.

Имя прилагательное как часть речи (повторение). Качественные (асыл) и относительные (нисби) прилагательные. Степени прилагательных.

Имя числительное как часть речи, его общекатегориальное значение, морфологические свойства, синтаксические функции. Разряды числительных по значению и строению. Грамматические признаки количественных и порядковых числительных.

Местоимение как часть речи, его общекатегориальное значение, морфологические свойства, синтаксические функции. Разряды местоимений по значению и грамматическим признакам. Склонение местоимений.

Глагол как часть речи, его общекатегориальное значение, морфологические свойства, синтаксические функции. Спряжение глаголов. Спрягаемые личные (затланышлы) формы глаголов: изъявительное (хикәя фигыль), повелительное (боерык фигыль), желательное (теләк фигыль) и условное (шарт фигыль) наклонения глагола.

Морфологический анализ частей речи.

Синтаксис и пунктуация. Синтаксис как раздел грамматики.

Предложение как минимальное речевое высказывание. Виды предложений по эмоциональной окраске: невосклицательные и восклицательные. Их интонационные и смысловые особенности. Грамматическая основа предложения. Предложения простые и сложные. Второстепенные члены предложения: определение, дополнение, обстоятельство.

Распространённые и нераспространённые предложения. Предложения с однородными членами. Средства связи однородных членов предложения.

Обращение, его функции. Интонация предложений с обращением

Знаки препинания в татарском языке.

Стилистика и культура речи. Корректное использование в речи синонимов, антонимов. Роль синтаксических синонимов в развитии культуры речи и совершенствовании стиля.

Возможности использования в речи различных лексических средств (синонимы, антонимы, слова-кальки, фразеологизмы, пословицы и поговорки).

Работа с текстами разных жанров и стилей. Перевод текстов с татарского языка на русский.

3. СОДЕРЖАНИЕ, ОБЕСПЕЧИВАЮЩЕЕ ФОРМИРОВАНИЕ ЭТНОКУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ

Культура речи. Культура речи как раздел лингвистики. Выбор и организация языковых средств в соответствии со сферой, ситуацией и условиями речевого общения как необходимое условие достижения нормативности, эффективности, этичности речевого общения. Орфоэпические, лексические, грамматические, стилистические, правописные нормы употребления местоимений, числительных, глаголов. Варианты норм

Нормативные словари современного татарского языка (орфоэпический словарь, толковый словарь, словарь грамматических трудностей, орфографический словарь), их роль в овладении нормами современного татарского литературного языка.

Язык и культура. Взаимосвязь языка и культуры

КАЛЕНДАРЬ - ТЕМАТИК ПЛАН
КАЛЕНДАРНО - ТЕМАТИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ

№	Бүлек һәм дәреснең темасы Тема раздела и урока	Сәг. саны	План	Үтәлеш	Искәрмә
КОММУНИКАТИВ КОМПЕТЕНЦИЯ ЯСАЛЫШЫН ТӘЭМИН ИТӘ ТОРГАН ЭЧТӘЛЕК / СОДЕРЖАНИЕ, ОБЕСПЕЧИВАЮЩЕЕ ФОРМИРОВАНИЕ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ (10 +15) **Сөйләм һәм аралашу/ Речь и речевое общение (1)**					
1	Аралашуның шартлары Монолог төрләре: хикәяләү, сурәтләү, фикерләү. Диалог – сораштыру, диалог – эшкә чакыру. Диалогларның төрләренең үзара ярашуы Условия речевого общения. Виды монолога: повествование, описание, рассуждение. Диалог-расспрос, диалог — побуждение к действию Сочетание разных видов диалога.	1	02.09		
Сөйләм эшчәнлеге/ Речевая деятельность (2+2)					
2	Сөйләм эшчәнлеге төрләре. Сөйләм, уку, язу, аудирование. Аудированиенең төп үзенчәлекләре. Сайланма, таныштыру, детальле аудирование. Телдән монологик сөйләм эшчәнлеген эффектлы итеп үстерү алымнары Укыган, тыңлаган, күргән текстларның җыйнак, сайланма, җәелдерелгән эчтәлеге. Основные особенности аудирования, говорения, чтения, письма как видов речевой деятельности. Выборочное, ознакомительное, детальное аудирование. Приёмы, повышающие эффективность слушания устной монологической речи. Культура чтения.	1	06.09		
3	Язма сөйләмнең төп үзенчәлекләре. Тыңлаган яки укыган текст буенча җыйнак, өлешчә сайлап, тулы изложение язу күнекмәләре. Основные особенности устного высказывания. Сжатый, выборочный, развёрнутый пересказ прочитанного, прослушанного, увиденного в соответствии с условиями общения. Основные особенности письменного высказывания. Подробное, сжатое, выборочное изложение	1	08.09		

	прочитанного или прослушанного текста.				
4	**БСҮ. Иҗади изложение №1. «Икмәктә - хикмәт»** **Творческое изложение №1. «Икмәктә - хикмәт»**	1	9.09		
	Текст(2+1)				
5	Хаталар өстендә эш Текстның төп билгеләре. Төзелеше. Мәгънәви һәм композицион төзеклек, текст бәйләнеше. Текстның темасы, төп мәгънәсе. Текст өлешләре арасында лексик, грамматик, мәгънәви төшенчәләр. Текстның микротемаларга бүленеше. Текст буенча төп һәм өстәмә мәгълүмат. / Основные признаки текста. Структура текста. Смысловая и композиционная цельность, связность текста. Тема, основная мысль текста. Микротема текста. Лексические, грамматические, смысловые средства связи предложений и частей текста. Основная и дополнительная информация текстов.	1	13.09		
6	Катлаулы план, аннотация. Сурәтләү – функциональ - мәгънәви сөйләм төре. Аның үзенчәлекләре: предметны, процессны, торышны сурәтләү. Башка функциональ - мәгънәви сөйләм төрләре белән бәйләнеше. Текст буенча катлаулы план төзү күнекмәләрен үстерү. / План (сложный), аннотация. Описание как функционально-смысловой тип речи, его особенности (описания предмета, состояния, процесса); сочетание с другими функционально-смысловыми типами речи.	1	15.09		
7	**Керешконтроль диктант №1. «Тукай турында истәлек»** **Вводный контрольный диктант №1.**	1	16.09		
	Телнен кулланыш үзенчәлекләре/ Функциональные разновидности языка (5)				
8	Хаталар өстендә эш Телнен кулланыш үзенчәлекләре. Сөйләм стиле, эш кәгазьләре стиле, фәнни һәм публицистик стиль.\Функциональные разновидности языка: разговорный стиль, официально-деловой стиль, научный стиль, публицистический стиль.	1	20.09		
9	Аралашуда сөйләмне дөрес куллану. Сөйләмнең төп жанрлары әңгәмә, хикәяләү. Сфера употребления, типичные ситуации речевого общения, задачи речи, языковые средства, характерные для разговорного языка. Основные жанры разговорной речи: рассказ, беседа.	1	22.09		
10	Рәсми эш кәгазьләре куллану үзенчәлеге. Рәсми эш кәгазьләренең төп жанрлары Гариза. Аның язылу һәм кулланылу үзенчәлекләре. Сфера употребления, типичные ситуации речевого общения, задачи речи, языковые средства, характерные для официально-делового стиля. Основные жанры официально-делового стиля: заявление, его особенности.	1	23.09		
11	Фәнни стильнең төп жанрлары Аннотация һәм аның үзенчәлекләре. \Основные жанры научного стиля: аннотация, её особенности.	1	27.09		
12	Публицистик стильнең төп жанрлары Чыгыш һәм аның үзенчәлекләре. \ Основные жанры публицистического стиля: выступление, его особенности.	1	29.09		
13	**БСҮ. “Урман – безнең байлыгыбыз» темасына әңгәмә,**	1	30.09		

	сочинение язу (№1) \ Р.р. Беседа, сочинение на тему "Лес – наше богатство"(№1)				
II. ТЕЛҺӘМ ЛИНГВИСТИК КОМПЕТЕНЦИЯ ЯСАЛЫШЫН ТӘЭМИН ИТӘ ТОРГАН ЭЧТӘЛЕК/ СОДЕРЖАНИЕ, ОБЕСПЕЧИВАЮЩЕЕ ФОРМИРОВАНИЕ (73) ЯЗЫКОВОЙ И ЛИНГВИСТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ **Тел турында гомуми мәгълүмат/ Общие сведения о языке (1)**					
14	Хәзерге татар теленең кулланылыш формалары: әдәби тел, территориаль диалектлар, шәһәр гади сөйләме, билгеле бер һөнәр ияләренә хас булган сөйләм, жаргон. Формы функционирования современного татарского языка: литературный язык, территориальные диалекты, городское просторечие, профессиональные разновидности, жаргон		04.10		
Фонетика һәм графика/ Фонетика и графика (6+1)					
15	Сөйләмдә авазлар үзгәреше. Аваз һәм фонема. Татар һәм рус телләрендә сузык һәм тартык авазлар. \ Изменение звуков в речевом потоке. Звук и фонема.	1	06.10		
16	Татар теленең сузыклар системасы, аларның күләме. Сузык авазлар классификациясе. \ Система гласных звуков татарского языка, их количество. Классификация гласных звуков.	1	07.10		
17	Татар теленең тартыклар системасындагы үзгәрешләр. Тартыклар ассимиляциясе, ассимиляция төрләре. Изменения в системе согласных звуков татарского языка. Ассимиляция согласных, виды ассимиляции. Гласные и согласные звуки в татарском и русском языках.	1	11.10		
18	**БСҮ. Изложение №2. «Бәйрәм»** **Р.р. Изложение №2. " Праздник»**	1	13.10		
19	Хаталар өстендә эш Татар телендә басым Татар теленең үз сүзләрендә һәм алынмаларда басым сакланмый торган очраклар. Интонация төшенчәсе. Фонетик анализ. Работа над ошибками. Ударение в татарском языке. Случаи, когда ударение не сохраняется в собственных и заимствованных словах татарского языка. Понятие об интонации. Фонетический анализ.	1	14.10		
20	Фонетика буенча кабатлау. Повторение по фонетике.	1	18.10		
21	**Фонетика буенча контроль диктант. №2 "Тамчылар" (Сүзгә фонетик анализ ясау) Контрольная работа по фонетике. №1. (Фонетический анализ слова)**	1	20.10		
Орфоэпия һәм орфография/ Орфоэпия и орфография (4)					
22	Хаталар өстендә эш Орфоэпия нормалары турында төшенчә. Орфоэпик сүзлек. Сузыкларның дөрес язылышы. Тартыкларның дөрес язылышы. Работа над ошибками. Понятие о нормах орфоэпии. Орфоэпический словарь.	1	21.10		
23	График һәм орфография турында төшенчә. Телнең орфографик нормалары. Баш һәм юл хәрефләрне куллану. Сүзне юлдан-юлга күчерү кагыйдәләре. Общие сведения о графике и орфографии.	1	25.10		

	Орфографические нормы языка. Употребление строчной и прописной букв. Правила переноса.				
24	Сүзләрнең бергә, аерым һәм сызыкча аша язылу очракларына бәйле орфографик кагыйдәләр. Орфографик сүзлек. Правописание гласных. Правописание согласных. Орфографические правила, связанные со слитным, дефисным и раздельным написанием слов. Орфографический словарь.	1	27.10		
25	Сүзлек белән эш. Сүзлек диктанты Работа со словарем. Словарный диктант.	1	28.10		
Лексикология һәм фразеология/ Лексикология и фразеология (10+1)					
26	Лексикология. Тел берәмлеге буларак сүз. Сүзнең башка тел берәмлекләреннән аермасы. Лексикология. Слово как единица языка. Отличие слова от других языковых единиц.	1	08.11		
27	Татар теленең сүзлек составы: искергән сүзләр, тарихи сүзләр, неологизмнар һәм аларның төрләре. Словарный состав татарского языка: архаизмы, историзмы, неологизмы и их виды	1	10.11		
28	Диалекталь сүзләр. Диалектные слова.	1	11.11		
29	Терминнар һәм һөнәрчелек сүзләре. Термины и профессионализмы	1	15.11		
30	Жаргон лексикасы һәм аларның кулланылыш үзенчәлекләре. Жаргонная лексика и особенности их употребления.	1	17.11		
31	Сүзнең стилистик бизәлеше. Фразеологик әйтелмәләр, аларның мәгънәләре. Сөйләмдә фразеологик әйтелмәләрне куллану үзенчәлекләре.\ Стилистическая окраска слова. Фразеологизмы, их значения. Особенности употребления фразеологизмов в речи.	1	18.11		
32	Төрле сүзлекләр, аларны төрле эшчәнлектә файдалану. Словари различных типов, их использование в различных видах деятельности.	1	22.11		
33	Сүзгә лексик анализ ясау.\ Лексический анализ слова.	1	24.11		
34	Лексикология һәм фразеология бүлеген кабатлау. Повторение раздела лексикологии и фразеологии.	1	25.11		
35	Мөстәкыйль эш "Лексикология һәм фразеология". (Иҗади үсеш дәрәҗәсен тикшерүгә бирем-мәсьәләләр, тестлар эшләү). Самостоятельная работа. "Лексикология и фразеология". (Задания и тесты на проверку уровня творческого развития).	1	29.11		
Морфемика һәм сүз ясалышы/ Морфемика и словообразование (5)					
36	Хаталар өстендә эш. Сүз ясалышы һәм сүз формасы үзгәрү, сүз ясагыч, форма ясагыч һәм бәйләгеч аффикслар. Сүз ясалыш пары, сүз ясалыш чылбыры. Сүз ясалыш оясы. Словообразование и изменение форм слов,	1	01.12		

	словообразующие, формообразующие и словоизменяющие аффиксы Словообразовательная пара, словообразовательная цепочка. Словообразовательное гнездо.				
37	Сүз ясалышының төп ысуллары Аффикслар ярдәмендә сүз ясалышы Основные способы образования слов. Образование слов с помощью аффиксов.	1	02.12		
38	Сүзьясалыш ысулы буларак, сүзләрне кушу. Кушма сүзләр. Сложение как способ словообразования. Сложные слова.	1	06.12		
39	Сүзләргә морфемик һәм сүз ясагыч анализ ясау. Морфемный и словообразовательный анализ слов.	1	08.12		
40	Морфемика һәм сүз ясалышы буенча кабатлау. Морфемный и словообразовательный анализ слов. Повторение.	1	9.12		
41	**БСҮ. Сочинение №2. "Кошлар - безнең канатлы дуслар". Р.р. Сочинение №2. " Птицы-наши пернатые друзья"**	1	13.12		
Морфология (27+4)					
42	Хаталар өстендә эш Грамматиканың бер бүлеге буларак морфология. Работа над ошибками. Морфология как раздел грамматики.	1	15.12		
43	Сүз төркемнәре классификациясе. Мөстәкыйль, хәбәрлек һәм модаль мәгънәле сүз төркемнәре. Классификация частей речи. Части речи самостоятельные, служебные, модальные.	1	16.12		
44	**Контроль диктант. №3. "Сүз ясалышы". («Авылым табигате») Контрольный диктант №2. "Морфемика и словообразование».**	1	20.12		
45	Хаталар өстендә эш Мөстәкыйль сүз төркемнәре: исем, сыйфат, рәвеш Самостоятельные части речи: имя существительное, имя прилагательное, наречие.	1	22.12		
46	Мөстәкыйль сүз төркемнәре: сан, алмашлык, фигыль, аваз ияртемнәре. Самостоятельные части речи: имя числительное, местоимение, глагол, звукоподражательные слова.	1	23.12		
47	Сүз төркеме буларак исем (кабатлау). Имя существительное как часть речи (повторение).	1	27.12		
48	Сан, килеш һәм тартым категорияләре. Число, падеж и категория принадлежности имени существительного.	1	10.01		
49	Исемгә морфологик анализ.	1	12.01		
50	Сүз төркеме буларак, сыйфат (кабатлау). Асыл һәм нисби сыйфатлар. Имя прилагательное как часть речи (повторение). Качественные (асыл) и относительные (нисби) прилагательные.	1	13.01		
51	Сыйфат дәрәҗәләре. Степени прилагательных.	1	17.01		
52-53	Сүз төркеме буларак сан, аның гомумкатегория мәгънәсе, морфологик үзлекләре, синтаксик функцияләре. Имя	2	19.01 20.01		

	числительное как часть речи, его общекатегориальное значение, морфологические свойства, синтаксические функции.				
54	Саннарның мәгънә ясалыш ягыннан сан төркемчәләре. Разряды числительных по значению и строению	1	24. 01		
55	Микъдар һәм тәртип саннарының грамматик үзлекләре. Грамматические признаки количественных и порядковых числительных.	1	26. 01		
56	**Б. С. Ү. Изложение №3. «Умарталыкта». Р. р. Изложение № 3. " На пасеке"**	1	27. 01		
57	Хаталар өстендә эш. Сүз төркеме буларак алмашлыклар, аларның гомумкатегория мәгънәләре. Работа над ошибками. Местоимение как часть речи, его общекатегориальное значение.	1	31. 01		
58	Алмашлыкларның морфологик үзлекләре, синтаксик функцияләре. Морфологические свойства, синтаксические функции местоимений.	1	02. 02		
59	**БСҮ. "Төбәгемнең күренекле кешеләре" Рр. "Выдающиеся люди моего региона"**	1	03. 02		
60	Хаталар өстендә эш. Морфология бүлеген кабатлау. Работа над ошибками. Повторение раздела морфологии.	1	07. 02		
61	Мәгънә һәм грамматик билгеләр буенча алмашлык төркемнәре. Разряды местоимений по значению и грамматическим признакам	1	9. 02		
62	Алмашлыкларның төрләнеше. Склонение местоимений.	1	10. 02		
63	Сүз төркеме буларак фигыль, аның гомумкатегория мәгънәсе. Глагол как часть речи, его общекатегориальное значение.	1	14. 02		
64	Фигыльнең морфологик үзлекләре, синтаксик функцияләре. Морфологические свойства, синтаксические функции глагола.	1	16. 02		
65	Фигыльләрнең төрләнеше. Спряжение глаголов.	1	17. 02		
66	**Ирекле темага сочинение язу. №3 Сочинение на свободную тему. №3**	1	21. 02		
67	Хаталар өстендә эш. Затланышлы фигыль формалары: хикәя фигыль, боерык фигыль, теләк фигыль, шарт фигыль. Работа над ошибками. Спрягаемые личные (затланышлы) формы глаголов: изъявительное (хикәя фигыль), повелительное (боерык фигыль), желательное (теләк фигыль) и условное (шарт фигыль) наклонения глагола.	1	24. 02		
68	Кабатлау. Фигыль төркемчәләре. Повторение. Формы глаголов.	1	28. 02		
69	Затланышсыз фигыль формалары Неспрягаемые неличные (затланышсыз) формы глаголов.	1	02. 03		
70	Сүз төркемнәренә морфологик анализ ясау.	1	03. 03		

	Морфологический анализ частей речи.				
71	**БСҮ. Изложение №4. «Батырлык»** **Р. р. Изложение №4. «Мужество»**	1	07. 03		
72	Хаталар өстендә эш Морфология бүлеген кабатлау. Работа над ошибками. Повторение раздела морфологии.	1	09. 03		
Синтаксис һәм пунктуация/ Синтаксис и пунктуация(13+4)					
73	Грамматиканың бер өлеше буларак синтаксис. Сөйләмнең иң кечкенә берәмлеге буларак җөмлә. Эмоциональ бизәлеш ягыннан җөмлә төрләре: тойгысыз һәм тойгылы җөмлә. Синтаксис как раздел грамматики. Предложение как минимальное речевое высказывание. Виды предложений по эмоциональной окраске: невосклицательные и восклицательные.	1	10. 03		
74	**Контроль диктант. №3 "Төнбоек".** **Контрольный диктант.**	1	14. 03		
75	Хаталар өстендә эш Җөмләнең интонацион һәм мәгънәви үзенчәлекләре. Җөмләнең грамматик нигезе. Интонационные и смысловые особенности предложения . Грамматическая основа предложения.	1	16. 03		
76	Гади һәм кушма җөмләләр.\ Предложения простые и сложные.	1	17. 03		
77	Җөмләнең иярчен кисәкләре: аергыч, тәмамлык, хәл. Работа над ошибками. Второстепенные члены предложения: определение, дополнение, обстоятельство.	1	21. 03		
78	Җәенке һәм җыйнак җөмләләр. Тиңдәш кисәкле җөмләләр. Тиңдәш кисәкле җөмләләрдә бәйләүче чаралар. Распространённые и нераспространённые предложения. Предложения с однородными членами. Средства связи однородных членов предложения.	1	23. 03		
79	Кабатлау. Тиңдәш кисәкле җөмләләр. Повторение. Предложения с однородными членами.	1	24. 03		
80	**БСҮ. Сочинение язу. №4. "Ике телем – ике канатым"** **Р. р. Сочинение. №4. "Два языка- как два крыла"**	1	4. 04		
81	Эндәш сүз, аның функцияләре. Эндәш сүзле җөмләдә басым. Обращение, его функции. Интонация предложений с обращением	1	06. 04		
82	Эндәш, кереш сүзләр, тиңдәш кисәкләр кулланып, котлау язу. Поздравление с обращениями, вводными словами, однородными членами.	1	7. 04		
83	Хаталар өстендә эш Синтаксис бүлеген кабатлау. Работа над ошибками. Повторение раздела синтаксиса.	1	11. 04		
84	Татар телендә тыныш билгеләре. Знаки препинания в татарском языке.	1	13. 04		
85	Тыныш билгеләрен кабатлау. Знаки препинания в татарском языке. Повторение.	1	14. 04		
86	Тыныш билгеләрен кабатлау. Знаки препинания в татарском языке. Повторение.	1	18. 04		
87	Синтаксис буенча кабатлау.	1	20. 04		

	Работа над ошибками. Повторение по синтаксису.				
88	**БСҮ. Сочинение №5 “Туган ягым табигате”** **Р. р. Сочинение №5 “Природа родного края”**	1	21.04		
Стилистика һәм сөйләм культурасы/ Стилистика и культура речи					
89	Сөйләм культурасын үстерүдә һәм стильләрне камилләштерүдә синтаксик синонимнарның роле. Сөйләмдә синоним, антонимнарны урынлы куллану. Корректное использование в речи синонимов, антонимов. Роль синтаксических синонимов в развитии культуры речи и совершенствовании стиля.	1	25.04		
90	Иҗади үсеш дәрәҗәсен тикшерүгә бирем-мәсьәләләр, тестлар эшләү. №4. Задания и тесты на проверку уровня творческого развития. №4.	1	27.04		
91	Хаталар өстендә эш. Сөйләмдә төрле лексик чараларны (синоним, антоним, калька, фразеологик әйтелмә, мәкаль, әйтем) куллану мөмкинлеге. Возможности использования в речи различных лексических средств (синонимы, антонимы, слова-кальки, фразеологизмы, пословицы и поговорки).	1	28.04		
92	Төрле жанр һәм стильдәге тектслар белән эшләү. Текстларны татар теленнән рус теленә тәрҗемә итү. Работа с текстами разных жанров и стилей. Перевод текстов с татарского языка на русский.	1	02.05		
93	“Стилистика һәм сөйләм культурасы” бүлеген кабатлау. Повторение раздела “Стилистика и культура речи”	1	04.05		
94	Бирелгән текстны татарчадан русчага тәрҗемә итү. Перевод текста с татарского на русский язык.	1	05.05		
95	“Стилистика һәм сөйләм культурасы” бүлеген кабатлау. Повторение раздела “Стилистика и культура речи.	1	11.05		
96.	**Контроль диктант. №4 “Төнбоек”. Контрольный диктант.**	1	12.05		
III. ЭТНОМӘДӘНИ КОМПЕТЕНЦИЯ ЯСАЛЫШЫН ТӘЭМИН ИТӘ ТОРГАН ЭЧТӘЛЕК/ СОДЕРЖАНИЕ, ОБЕСПЕЧИВАЮЩЕЕ ФОРМИРОВАНИЕ ЭТНОКУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ (7) **Сөйләм культурасы/ Культура речи (4+2)**					
97	Лингвистиканың бер өлеше буларак сөйләм культурасы Культура речи как раздел лингвистики.	1	16.05		
97	Телдән аралашу этикасы, эффективлыгы, нормативлыгына ирешүнең мәҗбүри шарты буларак, аралашу шарты һәм даирәсе нигезендә тел-сурәтләү чараларын сайлау. Выбор и организация языковых средств в соответствии со сферой, ситуацией и условиями речевого общения как	1	18.05		

	необходимое условие достижения нормативности, эффективности, этичности речевого общения.				
98	Сөйләм культурасын кабатлау. Повторение по теме: “Культура речи”	1	19.05		
99	Сөйләм культурасын кабатлау. Повторение по теме: “Культура речи”	1	23.05		
100	Алмашлык, сан, фигыльләрне куллануның орфоэпик, лексик, грамматик, стилистик кагыйдәләре һәм язылыш нормалары Кагыйдә вариантлары Орфоэпические, лексические, грамматические, стилистические, правописные нормы употребления местоимений, числительных, глаголов. Варианты норм	1	25.05		
101	**БСҮ. Изложение №5. «Керпе»** **Р.р. Изложение №5. “Еж”**	1	25.05		
102	Хаталар өстендә эш Хәзерге татар теленең норматив сүзлекләре (орфоэпик сүзлек, аңлатмалы сүзлек, орфографик сүзлек), аларның хәзерге татар әдәби телен үзләштерүдәге роле. Работа над ошибками. Нормативные словари современного татарского языка (орфоэпический словарь, толковый словарь, словарь грамматических трудностей, орфографический словарь), их роль в овладении нормами современного татарского литературного языка.	1	26.05		
Тел һәм мәдәният/ Язык и культура (2)					
103	Тел һәм мәдәниятнең үзара бәйләнеше. Взаимосвязь языка и культуры	1	26.05		
104	Тел һәм мәдәниятнең үзара бәйләнеше. Взаимосвязь языка и культуры	1	30.05		
Йомгак/ Итог. (1)					
105	Йомгаклау.	1	30.05		

Всего пронумеровано, прошнуровано и скреплено печатью

18 (восемнадцать) страниц

Директор школы: Хайруллин Р.Г.